

delen av hst. 15 i är ej stunget. Av 21 s återstår nu endast ett mycket kort stycke vid övre ramlinjen. De bevarade runorna äro samtliga tydliga. — Mellan 9 þ och 10 f torde av avbildningarna att döma omkring 7 runor ha gått förlorade. — Rhezelius (i F a 6): **kakurfriþe ... fast + lit + u kaisa istain + rina + eftri × fastulf + faþur + sin × kupan ×**. I F l 1 finnes en något avvikande läsning: **× kagurfriþm ... fast × lit × u kaisa i stain × rina × eftri × fastulf × faþpur + sin + kupan**. — Peringskiöld (i F l 8): **kifurf·rip × ... fast × litu + raisa × stan × þina × iftr + f --- ulf × f - þur × si --- r ×**. — Celsius: **+ kafurf... litu raisa stan × þina × iftr × -... faþur × s...**

Inskriften har tydligen delvis varit svårläst. Dock torde Bureus' läsning av runföljden 1—9 som **iafurfriþ** kunna betraktas som säker. U 1098 skulle då ge ytterligare ett belägg på det tydligen mycket ovanliga kvinnonamnet *Iofurfriðr*; hittills har detta endast varit känt från U 75, där det skrives **iyfur·firþ**. I Liljegrens *Runurkunder* återges namnet efter Peringskiölds läsning som *Kifurfriþ*, vilket förklarar, att belägget har förbisetts i den vetenskapliga litteraturen.

Runföljden 10—14 **fast** utgör givetvis efterled i ett mansnamn. Också i faderns namn, *Fastulf*, ingår denna adjektivstam; de båda namnen ge alltså exempel på variation. Om det i uppländska runinskrifter vanliga namnet *Fastulfr* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 100.

Inskriftens slut var tydligen skadat redan då Peringskiöld gjorde sin undersökning.

Det är mycket beklagligt, att denna runsten, som en gång har utgjort ett ståtligt vägmärke vid bron i Sundbro, har fördärvats. Med sina två ristningar, vettande åt båda hållen, har den varit väl synlig för alla vägfärande. Det obetydliga fragment som ännu är i behåll visar, att U 1098 har varit en god ristares verk. Av äldre uppgifter framgår, att U 1098 ursprungligen har varit rest väster om Sundbro bro, nära U 1099.

1099. Sundbro, Bälinge sn.

Litteratur: B 451, L 148. J. Bureus, Fa 6 s. 5 n:r 161, s. 79 n:r 161 (Bureus' egen uppteckning), s. 210 n:r 219 (Rhezelius), Fa 5 n:r 66; J. Rhezelius, F l 1 n:r 70; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 2, bl. 26 (blyertsanteckning) och bl. 27; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) I, s. 162; UFT h. 11 (1883), s. 237.

Avbildningar: Rhezelius, teckning (i F l 1); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 451).

Denna sedan länge försvunna runsten, vilkens övre och större del redan på 1600-talet var avslagen och förlorad, fanns enligt Rhezelius (i F l 1) »Sammastädes [= »Widh Sundbro i thädh»] lithet frå den förre». (Med »den förre» åsyftas U 1098.) — I *Ransakningarna* uppges, att två »steenar påskrifne» finnas i »Sundbroby i wästrelöht», en uppgift som utan tvivel gäller U 1098 och 1099.¹ — I Peringskiölds *Monumenta* äro på bl. 27 två exemplar av Hadorphs och Leitz' träsnitt inklistrade. På det som sitter upptill finnes bläckanteckningen »wid Sundbroo wästra tået i Bäling» (B 451: »Sunbro väster»; L 148: »Sundbro, vester»). På det andra exemplaret av träsnittet läses överst en anteckning (av Hadorph): »detta fragm måtte liggia annorstädes».

Dessutom finnes i Peringskiölds *Monumenta* på bl. 26, under träsnittet av U 1097, en svårläst blyertsanteckning, som utan tvivel åsyftar U 1098 och 1099. Av anteckningen framgår, att de två stenarna ha stått på ett gravfält »på wäster sidan om bron i tää»; se vidare U 1098. — O. Celsius, som undersökte inskriften i augusti år 1725, lämnar följande utförliga beskrivning av stenens plats och tillstånd: »Bäling. Sundbro. uthi Westerbackan, eller på andra sidan om byn öfver Westerbron på wänstre handen när man går ifrån byn. en sten mitt af, och allenast ett st. qwar. låg neder nästan aldeles under jorden, at eij syntes mehr än en hand bredt.» I *UFT* (1883) uppges endast, att stenen »var försvunnen redan 1856», d. v. s. då C. F. Säve sökte den. Celsius' undersökning år 1725 är således den senaste granskningen.

¹ Se U 1098.

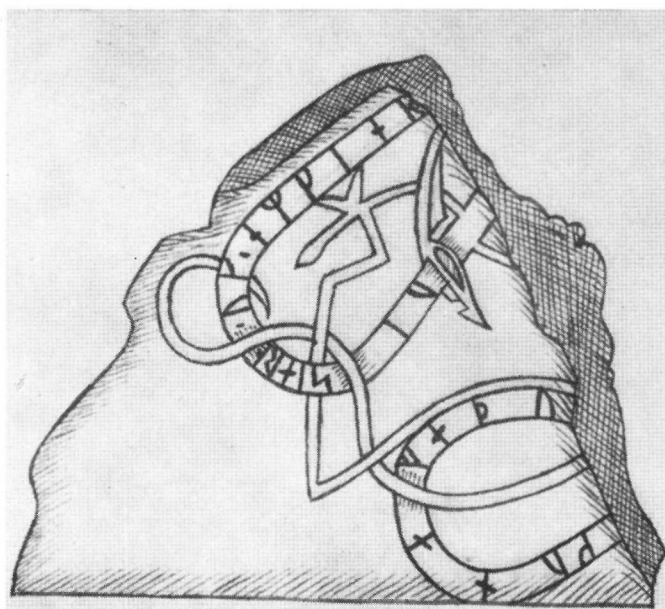
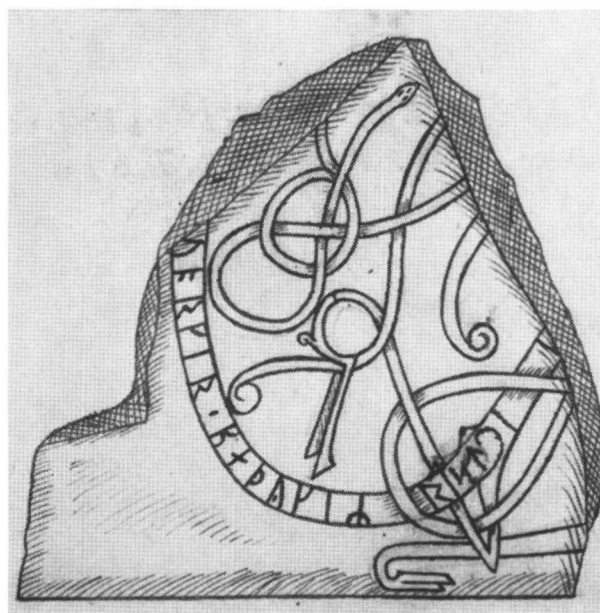

Fig. 373. U 1099. Sundbro, Bälinge sn. Efter teckning av Rhezelius.

Fig. 374. U 1099. Sundbro, Bälinge sn.
Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta (B 451).Fig. 375. U 1100. Sundbro, Bälinge sn.
Efter teckning av Rhezelius.

Höjd och bredd omkring 90 cm.

Inskrift (enligt Bureus i F a 6):

uibiarn yk emki ... kuna fap ...

5 10 15 20

Vibiorn ok ... Gunna, fad(ur sinn).

»Vibjörn och ... efter Gunne, sin fader.»

Till läsningen: Rhezelius' läsning avviker på flera punkter: **uisiarn · uk · emkier ... fula fap ...**; i F l 1 finnes läsningen 14—17 **kuna**. — Hadorph och Leitz: **uibarn · uk · m ki - - ... kuna fap ...** — Celsius: **uibarn · uk · emki - ... kunt fap ...**

Vibiorn är ett i runinskrifterna vanligt namn (ett 20-tal belägg); se vidare Sö 226. — Runföljden 14—17 uppfattas av Bureus, Rhezelius i F l 1 och Hadorph som **kuna**; då Celsius undersökte inskriften, var r. 17 tydligen skadad. Man torde därför kunna räkna med att här ha det vanliga mansnamnet *Gunni*; detta namn, kortnamn till mansnamn på *Gunn-*, är belagt omkring 25 gånger i svenska runinskrifter.

Vilket namn som döljer sig i den skadade runföljden 10—13 är omöjligt att uttala sig om med någon säkerhet. I *UFT* uppfattas det, efter Hadorphs läsning, som »Miken (= Mycken)»; sannolikare förslag skulle kunna framföras.

1100. Sundbro, Bälunge sn.

Pl. 98, 99.

Litteratur: B 465, L 145, D 1: 193. J. Bureus, Fa 6 s. 79 n:r 159 (Bureus' egen uppteckning), s. 210 n:r 218 (Rhezelius), Fa 5 n:r 65, Fa 1 s. 16, Fa 13 s. 361, Fa 14 s. 263; J. Rhezelius, F l 1 n:r 71; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 2, bl. 25; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) 1, s. 161, 2, s. 617; N. R. Brocman, Sagan om Ingvar Widtfarne (1762), s. 278; R. Dybeck, Bälunge sn år 1863 (ATA); M. Stolpe, Några ord till upplysning om bladet »Upsala» (1869), s. 68; UFT h. 11 (1883), s. 237; O. v. Friesen, Anteckningar (UUB); E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 100; Hj. Larsen, Skrivelse till Riksantikvarien den 12/9 1930 (ATA); S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1942 (ATA).

Äldre avbildningar: Rhezelius, teckning (i F l 1); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 465); Dybeck, teckning (D 1: 193).

Den fragmentariska runstenen står rest i en grässlänt, 2 m. NNÖ om vägen Åkerby k:a—Forkarby, 75 m. ÖSÖ om landsvägsbron över Sundbrobäcken, 120 m. VNV om skälet vid vägen till Uppsala, 45 m. VNV om U 1097 och 1098. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Upsala» samt på Ekonomiska kartbladet »Bälunge» (1952).

Bureus (i Fa 6): »Sundbro i Bälunge»; Rhezelius (F l 1): »Bälunge Sochn, Widh Sundbro melan gårdana». — I Ransakningarna finnes uppgift om »Enn steen weed Johann Nielssons Lada»; det är åtminstone möjligt, att uppgiften åsyftar U 1100. — På träsnittet i Peringskiölds Monumenta finnes påskriften »Sundbro by i Bälunge Sochn» (B 465: »Sundbro By»; L 145: »Sundbro by»). Vidare står ett med blyerts gjort tillägg ovanför det inklistrade träsnittet: »på öster sijdan emot bron som går öfver ån». — O. Celsius, som undersökte inskriften den 26 augusti 1725 och den 25 mars 1727, anger stenens plats på följande sätt: »Bälunge och Sundbro. mellan byn och ån i åbacken åfwan för wägen.» — Dybeck (Anteckning 1863): »I Sundbro bybacke, nära ån och bron, ligger ett stycke af en runsten.» *Sveriges runurkunder*: »Stycket ligger i en backsluttning i Sundbro nära allmänna vägen och bron.» — v. Friesen: »Stenen på höger hand (norr) om vägen.» Hj. Larsen anger platsen med utgångspunkt från U 1097: »Ett tjugotal m. längre åt V på norra sidan om landsvägen ligger en runsten med den runristade sidan uppåt.» Vid runinskriftsinventeringen 1942 låg stenen fortfarande på samma sätt; den restes år 1948 genom Riksantikvarieämbetets försorg.

Röd granit med fläckig yta. Höjd 1,24 m., bredd 1,23 m. Ytan är jämförelsevis jämn och ristningen i stort sett tydlig. På några ställen äro dock linjerna mycket grunda, vilket icke utslutande kan bero på vittring utan måste förklaras av att ristaren har huggit ristningen ojämnt. Ornamentet nedtill är otydligt. Det bevarade stycket utgör stenens nedre del. Redan då Bureus och Rhezelius granskade inskriften, var den lika fragmentarisk som nu.